

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců Mgr. Jany Brothánkové a JUDr. Tomáše Langáška v právní věci žalobkyně: **MgA, Mgr. art. J. S.**, zastoupena Mgr. Dagmar Rezkovou Dřímálovou, advokátkou se sídlem Muchova 9/223, Praha 6, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 12. 2013, č. j. MPSV-UM/23619/13/4S-HMP, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 14. 7. 2015, č. j. 4 Ad 6/2014 - 95,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV.** Ustanovené zástupkyni žalobkyně Mgr. Dagmar Rezkové Dřímálové, advokátce se sídlem Muchova 9/223, Praha 6, **s e p ř i z n á v á** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů ve výši 1.573 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

Rozhodnutím Úřadu práce České republiky, krajské pobočky pro hl. m. Prahu (dále „prvostupňový orgán“), ze dne 5. 9. 2013, č. j. MPSV-UP/5000056/13/HMN (dále „prvostupňové rozhodnutí“), byl žalobkyni dle § 49 odst. 5 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon o pomoci v hmotné nouzi“), ode dne 1. 7. 2012 odejmut příspěvek na živobytí, a to z důvodu, že žalobkyně nedoložila kompletní výpis ze zřízených bankovních účtů za období červen 2012 – červenec 2013 tak, jak po ní bylo výzvami prvostupňového orgánu požadováno.

Rozhodnutím žalovaného ze dne 12. 12. 2013, č. j. MPSV-UM/23619/13/4S-HMP (dále „napadené rozhodnutí“), bylo zamítnuto odvolání žalobkyně proti prvostupňovému rozhodnutí a toto rozhodnutí bylo potvrzeno. V odůvodnění žalovaný uvedl, že předmětnými výzvami byla žalobkyně vyzvána k osvědčení skutečností rozhodných pro nárok na dávku za měsíc červenec 2012. Požadavek prvostupňového orgánu na doložení dokladů vztahujících se k období srpen 2012 až červenec 2013 byl tedy nadbytečný a neoprávněný. Avšak výzva k doložení kompletních výpisů z bankovních účtů, ze kterých měl být patrný počáteční i konečný zůstatek a také příchozí a odchozí platby za měsíce červen a červenec 2012, byla oprávněná. Tento požadavek byl formulován jasně a srozumitelně. Tyto výpisy žalobkyně nedoložila a prvostupňový orgán tak správně rozhodl o odejmutí příspěvku na živobytí.

Proti napadenému rozhodnutí žalobkyně brojila žalobou, o níž rozhodl Městský soud v Praze (dále „městský soud“) tak, že ji rozsudkem ze dne 14. 7. 2015, č. j. 4 Ad 6/2014 – 95 (dále „napadený rozsudek“), zamítl. K námitce žalobkyně, že předkládala výpisy z účtů v řízení o žádosti o příspěvek na bydlení a doplatek na bydlení, si městský soud vyžádal i spisy v těchto věcech. Z nich zjistil, že tato námitka je nedůvodná, neboť výpisy z účtů, jež jsou založeny v těchto spisech, nejsou kompletní, tak jak bylo vyžadováno v řízení o příspěvku na živobytí. Soud dále neshledal chybným postup, kdy prvostupňový orgán požadoval po žalobkyni doložení jejích majetkových poměrů za období od června 2012 do července 2013, neboť v době, kdy rozhodoval o nároku žalobkyně v následujícím období od července 2012, mohl zároveň posoudit i její nárok v měsících následujících, neboť ve věci bylo rozhodováno v roce 2013. Tímto postupem by došlo k urychlení řízení a nemusely by být vyžadovány tyto doklady postupně za jednotlivé měsíce roku 2012 i 2013. Prostředky uložené na bankovním účtu jsou ve smyslu § 15 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi majetkem ve finanční podobě, se kterým může žadatel nakládat okamžitě. K tomuto majetku se tedy přihlíží při posuzování nároku na příspěvek na živobytí, a proto bylo vyžadování výpisů z účtů v souladu se zákonem. Podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi je příjemce dávky povinen osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, na její výši nebo výplatu, a na výzvu se osobně dostavit k příslušnému orgánu pomoci v hmotné nouzi, nebrání-li tomu těžko překonatelné překážky, zejména zdravotní stav. Podle § 49 odst. 2 písm. b) uvedeného zákona je příjemce dávky povinen vyhovět výzvě orgánu pomoci v hmotné nouzi, aby osvědčil skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu, a to ve lhůtě 8 dnů ode dne doručení výzvy, neurčil-li orgán pomoci v hmotné nouzi delší lhůtu. Žalobkyně uvedenou povinnost nesplnila, neboť nedoložila požadované doklady (výpisy z účtu za měsíc červen 2012), a proto jí byl příspěvek správně odejmut.

Proti napadenému rozsudku nyní žalobkyně (dále „stěžovatelka“) brojí kasační stížností. Stěžovatelka považuje výzvy prvostupňového orgánu za nejasné a nesrozumitelné, a to z toho důvodu, že jimi byla vyzvána k doložení dokladů za období červen 2012 až červenec 2013, což byl však požadavek neoprávněný, když období, za které měla být dávka vyplacena, bylo od července 2012. K tomuto závěru ostatně dospěl i žalovaný. Z emailové komunikace stěžovatelky s referentkou prvostupňového orgánu vyplývá, že prvostupňový orgán po stěžovatelce zprvu požadoval doložení výpisů z účtů pouze za období březen až květen 2012, přičemž stěžovatelka z procesní opatrnosti doložila výpisy za měsíce březen 2012 až červen 2012. Stěžovatelka namítá, že pokud chtěl prvostupňový orgán prověřit její majetkové poměry, měl tak s odkazem na § 50 zákona o hmotné nouzi učinit z moci úřední a výpisy z bankovních účtů stěžovatelky si vyžádat přímo u bank. Toto však bylo učiněno pouze částečně, např. v červenci 2013 si správní orgán ověřoval jednotlivé transakce v průběhu roku 2013 na bankovním účtu stěžovatelky vedeném u Komerční banky. Z dokladů ve spisech prvostupňového orgánu též plyne, že takto orgán činil i v případě některých dalších účtů

pokračování

stěžovatelky, např. v období měsíců březen až červen 2014, a to i přestože stěžovatelka potřebné listiny řádně dokládala a dokládá.

Stěžovatelka uvádí, že požadavek na doložení výpisů z účtů za 14 kalendářních měsíců nemá oporu v zákoně. Jak vyplývá ze správního spisu, stěžovatelka správnímu orgánu doložila veškeré podklady potřebné pro rozhodnutí – zejména vyplněné formuláře, doklady o výdajích spojených s užíváním bytu, výpisy z bankovních účtů za měsíc červen 2012, čestné prohlášení o tom, že pobírá sociální dávky. Učinila tak v souladu s poučením o potřebných podkladech k žádosti o příspěvek na živobytí z dávek pomoci v hmotné nouzi (pro všechny osoby starší 18 let), ve kterém není jakožto povinný podklad k žádosti o příspěvek na živobytí uveden výpis z bankovního účtu. Konkrétně stěžovatelka doložila výpisy z účtů vedených u Fio banky, u mBank, u Komerční banky, všechny za měsíc červen 2012. Stěžovatelka navrhla, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení, případně aby Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 110 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále „s. ř. s.“).

Ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaný uvedl, že se ztotožňuje se závěry městského soudu. Podle žalovaného je v řízení týkajícím se příspěvku na živobytí nutné posoudit sociální a majetkové poměry žadatele, přičemž zákon nestanoví, jakým způsobem či jakými doklady mají být tyto poměry prokazovány. Je na správním uvážení orgánu, jakým způsobem bude majetek prokazován. Požadavek na doložení stavu účtů je zcela přiměřený. Správní orgán požadoval doložení stavu účtů za delší období z důvodů procesní ekonomie, neboť splnění podmínek pro nárok na příspěvek na živobytí (tedy i majetkové poměry) je posuzováno opakovaně každý kalendářní měsíc. Za měsíc červen 2012, jenž byl rozhodný pro posouzení nároku za červenec 2012, stěžovatelka všechny výpisy nedoložila (nedoložila výpis z druhého účtu vedeného u mBank). K tvrzení stěžovatelky, že doložila čestné prohlášení o tom, že pobírá pouze sociální dávky, uvádí žalovaný, že majetkové poměry nelze ztotožňovat s příjmy, neboť se jedná o pojem širší – jde o jakýkoliv hmotný či nehmotný majetek, který lze využít pro překlenutí či zlepšení stavu nouze. Může se tedy jednat i o prostředky na bankovním účtu, které nejsou pravidelným příjmem, ale například úsporami. Stěžovatelka byla ve výzvě řádně poučena o následcích nepředložení uvedených dokladů, správní orgán jí na její žádost prodloužil termín k předložení požadovaných dokladů. Správní orgán postupoval správně, pokud po nesplnění výzvy dávku odejmul.

II. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána včas, osobou oprávněnou, jež je zastoupena advokátkou, a je proti napadenému rozsudku přípustná za podmínek ustanovení § 102 a § 104 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost stěžovatelky v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že napadený rozsudek takovými vadami netrpí a že kasační stížnost **není důvodná**.

Ze správního spisu zjistil Nejvyšší správní soud následující, pro věc rozhodné skutečnosti. Rozhodnutím prvostupňového orgánu ze dne 2. 8. 2013 byl stěžovatelce od června 2012 přiznán příspěvek na živobytí ve výši 3.410 Kč. Výzvou ze dne 8. 8. 2013 byla stěžovatelka vyzvána k doložení vyplněných dokladů o výši měsíčních příjmů za období od června 2012 do července 2013, dokladů o úhradách nájemného a služeb spojených s užíváním bytu za stejné

období, dokladů o úhradách energií za stejné období, dokladů o výši záloh rozepsaných dodavatelem elektrické energie a plynu za stejné období, kompletních výpisů ze všech zřízených bankovních účtů (celkem 4 – 2 vedeny u mBank, 1 u Komerční banky a 1 u Fio banky) za stejné období, případně měl být doložen doklad o zrušení některého účtu či doklad o založení nového účtu. Oznámením ze dne 19. 8. 2013 byla stěžovatelka informována o zahájení řízení o odejmutí dříve přiznaného příspěvku na živobytí. Výzvou ze dne 21. 8. 2013 byla stěžovatelka ještě jednou vyzvána k doložení shora uvedených dokladů. Následně byl prvostupňovým rozhodnutím ze dne 5. 9. 2013 s účinností ode dne 1. 7. 2012 odejmut příspěvek na živobytí, a to z důvodu, že stěžovatelka nedoložila kompletní výpis ze všech zřízených bankovních účtů za období červen 2012 – červenec 2013 tak, jak po ní bylo uvedenými výzvami požadováno.

Nejprve Nejvyšší správní soud posuzoval, zdali prvostupňový orgán mohl vyžadovat doložení výpisů z účtu i přesto, že výpis z účtu není jakožto povinný podklad uveden v poučení o potřebných podkladech k žádosti o příspěvek na živobytí z dávek pomoci v hmotné nouzi (pro všechny osoby starší 18 let).

Při rozhodování o poskytnutí příspěvku na živobytí se prioritně zkoumá, zda se osoba nachází v hmotné nouzi, přičemž se též zjišťují její celkové sociální a majetkové poměry (srov. § 2 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 2. 2011, č. j. 3 Ads 162/2010 – 61; veškerá zde uváděná judikatura je dostupná na www.nssoud.cz). Nutnost posuzovat celkové majetkové a sociální poměry ostatně vyplývá přímo ze subsidiárního charakteru základního práva zakotveného v čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, neboť je nutné ze systému pomoci v hmotné nouzi vyloučit takové osoby, „jejichž příjmy sice nedosahují částky živobytí, avšak žijí v takových sociálních a majetkových poměrech, že je nelogické a nespravedlivé poskytovat jim příspěvek na živobytí z daní ostatních osob. Takové osoby totiž ve skutečnosti nejsou v hmotné nouzi a nepotřebují od státu pomoc nezbytnou pro zajištění jejich základních životních podmínek.“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 11. 2012, č. j. 4 Ads 55/2012 - 44)

Podle § 15 odst. 2 zákona o hmotné nouzi se pro účely tohoto zákona celkovými majetkovými poměry rozumí hodnota movitého a nemovitého majetku vycházející z jeho zjištěné ceny, kterého lze využít ihned, popřípadě po určité době, pro zvýšení příjmu, a to jak krátkodobě k překlenutí přechodného stavu hmotné nouze, tak dlouhodobě, pokud nelze využít jiné možnosti. Z movitého a nemovitého majetku, uvedeného ve větě první, je vyloučen majetek, jehož prodej nebo jeho jiné využití nelze po osobě vyžadovat. Pokud jde podle poměrů osoby o běžný nemovitý nebo movitý majetek, jehož hodnota je zjevně nízká nebo naopak tak vysoká, že nelze mít pochyby o tom, že majetkové poměry nebrání přiznání dávky nebo naopak jsou na překážku přiznání dávky, nemusí být jeho cena podle zvláštního právního předpisu zjišťována. Podle § 49 odst. 1 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi jsou žadatel o dávku, příjemce i společně posuzované osoby povinni osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, na její výši nebo výplatu, dát písemně souhlas k ověření těchto skutečností a na výzvu se osobně dostavit k příslušnému orgánu pomoci v hmotné nouzi, nebrání-li tomu těžko překonatelné překážky, zejména zdravotní stav. Příjemce dávky je dále povinen v souladu s § 49 odst. 2 písm. b) téhož zákona vyhovět výzvě orgánu pomoci v hmotné nouzi, aby osvědčil skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu, a to ve lhůtě do 8 dnů ode dne doručení výzvy, neurčil-li orgán pomoci v hmotné nouzi delší lhůtu. Podle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi platí, že nesplní-li osoba uvedená v odstavcích 1 až 4 ve lhůtě stanovené příslušným orgánem povinnosti uvedené v odstavcích 1 až 4, může být po předchozím upozornění žádost o dávku zamítnuta, výplata dávky zastavena, nebo dávka odejmuta.

pokračování

Jak vyplývá z výše uvedeného, je povinností žadatele, resp. příjemce, osvědčit mj. jeho majetkové poměry. Logicky pak správní orgán může dle § 49 odst. 2 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi vyzvat žadatele, resp. příjemce, k doložení dokladů, jejichž prostřednictvím lze prokazovat jeho majetkové a sociální poměry. Taková výzva samozřejmě nesmí být nepřiměřeně zatěžující, bezúčelná či šikanózní (k tomu viz i dále). Právě výpisy z účtů mohou správnímu orgánu sloužit jako podklad nutný pro posouzení majetkových poměrů příjemce dávky. Rozdíl mezi výdaji a příjmy lze totiž kupříkladu pokrýt z dříve získaných úspor. Je tedy zcela běžné, pokud správní orgán při posuzování celkových majetkových poměrů vychází z výpisů účtů, neboť tak může ověřit, že žadatel, resp. příjemce, nedisponuje takovým majetkem, který by vylučoval, že splňuje podmínky pro přiznání dávky pomoci v hmotné nouzi.

Nejvyšší správní soud se v tomto kontextu musel zabývat námitkou, že prvostupňový orgán neměl výzvou k doložení výpisů zatěžovat stěžovatelku, nýbrž si měl tyto výpisy na základě ustanovení § 50 zákona o hmotné nouzi vyžádat přímo u příslušných bank.

Podle § 50 zákona o pomoci v hmotné nouzi platí, že státní orgány, obce a kraje a jejich orgány, další právnické a fyzické osoby, s výjimkou příjemců dávek a osob společně posuzovaných, sdělují na výzvu příslušného orgánu pomoci v hmotné nouzi, který o dávce rozhoduje, bezodkladně a bezplatně údaje rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu; jde-li však o údaje týkající se zdravotního stavu vyžádané orgánem pomoci v hmotné nouzi, platí o úhradě zdravotních služeb poskytnutých poskytovateli zdravotních služeb zvláštní právní předpisy. Údaji rozhodnými pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu se rozumí údaje o výši příjmu osob, údaje o skutečnostech prokazujících nezaopatřenost dítěte, údaje o nepříznivém zdravotním stavu osob a další údaje nezbytné pro zjištění, zda jsou plněny podmínky stanovené tímto zákonem.

Citované ustanovení na jedné straně implicitně stanovuje oprávnění správních orgánů vyžadovat doklady (údaje rozhodné pro rozhodnutí o dávce) přímo po subjektech, které jimi disponují, a na straně druhé stanovuje povinnost takových subjektů tyto údaje poskytnout, tedy povinnost spolupráce. Toto ustanovení však nestanovuje povinnost správnímu orgánu rozhodujícímu o dávce vždy vyžadovat údaje u těchto subjektů. Je tak do jisté míry na úvaze správního orgánu, který postup uplatní. Taková úvaha samozřejmě nesmí být svévolná a správní orgán tak musí v každém individuálním případě zvažovat, zdali předmětná výzva není pro žadatele či příjemce nepřiměřeně zatěžující, šikanózní či bezúčelná. Nelze však učinit závěr, že správní orgán vždy preferuje získávání předmětných údajů od subjektů vyjmenovaných § 50 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Takový výklad by byl zcela v rozporu s konceptem rozhodování o dávkách pomoci v hmotné nouzi, neboť, jak vyplývá z výše citovaných ustanovení, povinnost tvrdit a dokázat nedostatečné majetkové poměry leží především na žadateli či příjemci dávky. Nejvyšší správní soud si zároveň uvědomuje, že řízení o odejmutí dávky bylo zahájeno z moci úřední, přičemž v takovém řízení se zpravidla vyžaduje důkazní aktivita správního orgánu, když ten musí zjistit všechny rozhodné okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch účastníka. Nejvyšší správní soud má však za to, že toto pravidlo je v řízení dle zákona o pomoci v hmotné nouzi do značné míry omezeno, neboť citovanými ustanoveními § 49 odst. 1 písm. a) a § 49 odst. 2, se důkazní aktivita (břemeno) ohledně osvědčení nároku na dávku přenáší na žadatele o dávku, resp. i na osoby, jimž dávka byla dříve přiznána (příjemce). Pokud tedy správní orgán příjemce vyzve k doložení výpisů z účtů tak, aby bylo toto břemeno splněno, a zároveň tak nečiní šikanózním, bezúčelným či nepřiměřeně zatěžujícím způsobem, jedná v souladu se zákonem. Pro úplnost Nejvyšší správní soud uvádí, že jiná by byla situace, pokud by stěžovatelka předložila požadované doklady, avšak správní orgán by i přesto dospěl k závěru, že její poměry nejsou takové, aby ji mohla být dávka nadále přiznávána,

a proto by ji odejmul. V takovém případě by důkazní břemeno bylo na správním orgánu, neboť příjemce by splnil povinnost osvědčovat své majetkové poměry dle § 49 odst. 1 písm. a), resp. § 49 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi, ale správní orgán by měl za to, že příjemcem dosvědčené poměry ho nekvalifikují jako osobu nacházející se v hmotné nouzi. Správní orgán by tak musel nejen řádně zdůvodnit, proč a na základě jakých podkladů dospěl k tomuto závěru, nýbrž by i v situaci, kdy by pro tento jeho závěr nepostačovaly důkazy předložené příjemcem, musel další důkazy z moci úřední obstarat sám (k uvedenému obdobně srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 11. 2012, č. j. 4 Ads 55/2012 - 44). Nyní se však jedná o situaci jinou, neboť stěžovatelka nevyhověla výzvám prvostupňového orgánu a svou majetkovou situaci tak vůbec, jak po ní bylo požadováno, neosvědčovala (k tomu viz dále).

Dále se Nejvyšší správní soud zabýval námitkou stěžovatelky, že výzvy prvostupňového orgánu byly nejasné, nesrozumitelné a zmatečné, když jimi byla vyzvána k doložení výpisů za období červen 2012 až červenec 2013, přičemž období, za které měla být dávka vyplacena, bylo od července 2012.

Příspěvek na živobytí je měsíčně opakující se dávkou (srov. § 4 odst. 2 zákona o pomoci v hmotné nouzi). Podle § 10 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi je rozhodným obdobím, za které se zjišťuje příjem v průběhu poskytování opakující se dávky, období kalendářního měsíce předcházejícího aktuálnímu kalendářnímu měsíci. Aktuálním kalendářním měsícem se podle odstavce 1 téhož paragrafu rozumí v případě podání žádosti o dávku kalendářní měsíc, ve kterém byla podána žádost o dávku, a v průběhu poskytování dávky kalendářní měsíc, pro který je posuzováno splnění podmínek nároku na dávku a stanovuje se výše dávky.

Správní orgán rozhodoval o žádosti stěžovatelky o přiznání příspěvku na živobytí ze dne 26. 6. 2012 až v srpnu 2013 (rozhodnutí o přiznání dávky od června 2012 ze dne 2. 8. 2013). Důvodem této časové proluky byla skutečnost, že dvě předchozí rozhodnutí prvostupňového orgánu byla odvolacím orgánem vždy zrušena a věc vrácena k novému projednání. Dávka za červen 2012 tak byla v srpnu 2013 stěžovatelce finálně přiznána. Správní orgán pak musel posoudit, zdali nárok stěžovatelky trvá i za ostatní měsíce, a proto ji zcela logicky v srpnu 2013 vyzval k doložení splnění toho, že i v době od července 2012 do srpna 2013 splňovala podmínky pro přiznání dávky. Dle shora citované právní úpravy tak byly tyto měsíce aktuálními kalendářními měsíci a rozhodným obdobím byl souhrn všech měsíců předcházejících vždy konkrétnímu aktuálnímu kalendářnímu měsíci, tedy červen 2012 až červenec 2013. Správní orgán tak postupoval správně, když po stěžovatelce požadoval doložení dokladů za tyto měsíce. S ohledem na to, že bylo nutné posoudit okolnosti rozhodné pro přiznání dávky za takto dlouhé období (14 měsíců), nelze uvedený požadavek správního orgánu považovat za nepřiměřený, šikanózní či bezúčelný. Takový postup je ostatně souladný se zásadou procesní ekonomie. Bylo absurdní a jak pro stěžovatelku, tak pro správní orgán zbytečně nákladné, aby správní orgán v době svého rozhodování (srpen 2013) pro každý měsíc vyžadoval doklady samostatnou výzvou. Prvostupňový orgán nejdříve stěžovatelce zaslal výzvu ze dne 8. 8. 2013 a poté, co zahájil řízení o odejmutí příspěvku, jí zaslal další výzvu (ze dne 21. 8. 2013). V obou výzvách správního orgánu bylo jednoznačně a srozumitelně uvedeno, které konkrétní doklady jsou po stěžovatelce požadovány, a stěžovatelka byla upozorněna na následek nesplnění výzvy dle § 49 odst. 5 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Nejvyšší správní soud tak tuto stěžovatelčinu námitku posoudil jako nedůvodnou, neboť výzvy prvostupňového orgánu byly důvodné, jasné, srozumitelné a nikoliv zmatečné.

Stěžovatelka konečně i tvrdila, že správnímu orgánu doložila požadované doklady, v tomto případě výpisy z účtů za měsíc červen 2012, a tedy že osvědčila své majetkové poměry. Jak však již bylo shora vysvětleno, po stěžovatelce bylo oprávněně požadováno doložení výpisů

pokračování

z účtů za období od června 2012 do července 2013. Žadatelka však za toto období všechny požadované výpisy nedoložila. Výpis z účtů u Fio banky za červen 2012, jež je založen ve spise týkajícím se stěžovatelčiny žádosti o příspěvek na bydlení, není, jak již uvedl městský soud, kompletní (některé platby jsou začerněny a tedy nečitelné). Ve výzvách bylo však výslovně uvedeno, aby stěžovatelka doložila „výpisy z účtů, kde budou patrné všechny příchozí a odchozí platby“. Ve správním spise se sice nachází výpis z jednoho stěžovatelčina účtu u mBank za měsíc červen 2012, stěžovatelka však u této banky měla veden i druhý účet, přičemž výpis z něj za měsíc červen 2012 se v žádném ze spisů nenachází. Ani za měsíc červen 2012 tedy stěžovatelka nedoložila požadované doklady tak, jak po ní bylo požadováno.

Nejvyšší správní soud již v obecné rovině vyslovil, že pokud žadatel či příjemce dávky neosvědčí skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku, její výši nebo výplatu na výzvu správního orgánu v zákonné osmidenní nebo delší dohodnuté lhůtě, porušuje svou povinnost vyplývající z § 49 odst. 2 písm. b) zákona o pomoci v hmotné nouzi a vystavuje se tím zároveň následkům předvídaným v § 49 odst. 5 a 6 zákona o pomoci v hmotné nouzi, tzn. zamítnutí žádosti, zastavení výplaty dávky či jejímu odnětí, případně uložení pořádkové pokuty (srov. například rozsudek ze dne 31. 3. 2010, č. j. 3 Ads 138/2010 – 43, nebo rozsudek ze dne 11. 11. 2010, č. j. 4 Ads 83/2010 – 136).

Za této situace správním orgánům vytýkat žádné pochybení. Z citovaných ustanovení vyplývá, že je to stěžovatelka, kdo má povinnost osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku a v případě jejího nesplnění jí mj. hrozí odejmutí této dávky. Když v řízení vyvstala potřeba doložit určité skutečnosti a doklady, prvostupňový orgán stěžovatelku řádně vyzval (viz výše) a poučil o následcích nesplnění výzvy. Bylo poté pouze na stěžovatelce, aby na výzvu relevantním způsobem reagovala. Když stěžovatelka požadované skutečnosti neosvědčila a doklady nedoložila, neměl správní orgán důvod ani povinnost za stěžovatelku cokoli dohledávat (obdobně srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 1. 2016, č. j. 9 Ads 265/2015 - 13). Vzhledem k uvedenému prvostupňový orgán postupoval správně, když stěžovatelce dávku odejmul.

III. Závěr, náklady řízení a odměna ustanovené zástupkyně

Nejvyšší správní soud neshledal, že by v daném případě byl naplněn jakýkoliv kasační důvod. S posouzením a postupem městského soudu se Nejvyšší správní soud ztotožnil, a proto kasační stížnost stěžovatelky ve smyslu § 110 odst. 1 in fine s. ř. s. zamítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 60 odst. 1 věta první ve spojení s § 120 s. ř. s. Jelikož stěžovatelka neměla v řízení o kasační stížnosti úspěch, nemá právo na náhradu nákladů tohoto řízení; žalovanému v řízení o kasační stížnosti nevznikly náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti, a proto mu soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Usnesením městského soudu ze dne 27. 2. 2014, č. j. 4 Ad 6/2014 – 23, byla stěžovatelce ustanovena zástupkyně Mgr. Dagmar Rezková, advokátka, jejíž odměnu a hotové výdaje podle § 35 odst. 8 s. ř. s. hradí stát. Ustanovená advokátka zastupovala stěžovatelku ve smyslu § 35 odst. 8 in fine s. ř. s. i v řízení o kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud zástupkyni stěžovatelky přiznal odměnu za 1 úkon právní služby – sepsání a podání kasační stížnosti [§ 11 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)]. Za tarifní hodnotu se ve věcech sociálního zabezpečení považuje částka 5.000 Kč (srov. § 9 odst. 2 advokátního tarifu). Za jeden úkon právní služby tak náleží odměna ve výši 1.000 Kč (srov. § 7 bod 3 a § 6 odst. 1 advokátního tarifu) a náhrada

hotových výdajů 300 Kč (srov. § 13 odst. 3 advokátního tarifu). Zástupkyně stěžovatelky doložila, že je plátcem daně z přidané hodnoty, a proto jí na náhradě na dani z přidané hodnoty přísluší částka 273 Kč. Odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů tedy činí celkem 1.573 Kč a bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 19. dubna 2016

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu